

DLG.050.132.2024.AT
Warszawa, 30 grudnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Janusza Cieszyńskiego w sprawie programu KOS-BAR i leczenia otyłości (nr 6938), uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Odnosząc się do pytań dotyczących oceny dotychczasowego funkcjonowania programu KOS-BAR, a także jego przedłużenia tak, aby zachować ciągłość leczenia, należy wskazać, że, Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 czerwca 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego w zakresie kompleksowej opieki specjalistycznej nad świadczeniobiorcami leczonymi z powodu otyłości olbrzymiej KOS-BAR (Dz.U. 2024 poz. 856) program KOS-BAR został przedłużony do dnia 30 czerwca 2026 r. Ponadto w rozporządzeniu wskazano, że Prezes NFZ, we współpracy z ośrodkami koordynującymi, sporządza raport:

- 1) częściowy, zawierający analizę i ocenę realizacji programu pilotażowego z 4-letniego okresu realizacji programu pilotażowego, i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw zdrowia w terminie do dnia 31 grudnia 2025 r.;
- 2) końcowy, zawierający analizę i ocenę realizacji programu pilotażowego, i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw zdrowia nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia przekazania temu ministrowi sprawozdania końcowego z realizacji programu pilotażowego.

Jak wynika z powyższego, po dokonaniu śródevaluacji zawierającej analizę i ocenę programu przez NFZ, będzie można rozpocząć prace analityczne mające na celu podjęcie decyzji w zakresie dalszego funkcjonowania programu w systemie ochrony zdrowia.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące podejmowania innych działań w obszarze leczenia otyłości, warto zauważyć, że świadczenia na rzecz osób z nadwagą czy otyłością, w tym także dzieci i młodzieży finansowane są w ramach świadczeń POZ i AOS w zakresach świadczeń adekwatnie do wskazań medycznych, w tym powikłań tej choroby. W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej pacjenci z otyłością leczeni są w szczególności w zakresie chorób metabolicznych, endokrynologii, diabetologii. Poza leczeniem realizowanym w ramach ww. świadczeń, leczenie otyłości w Polsce realizowane jest w ramach leczenia szpitalnego w ramach produktów rozliczeniowych takich jak: 5.51.01.0006012 F12 Duże zabiegi żołądka i dwunastnicy oraz 5.51.01.0006014 F14 Chirurgiczne leczenie otyłości. Na podkreślenie zasługuje fakt zwiększającej się liczby świadczeniodawców, którzy na przestrzeni lat 2020-2024 sprawozdawali do NFZ procedurę „chirurgiczne leczenie otyłości” w ramach leczenia szpitalnego. Liczba ta wzrosła z 58 świadczeniodawców w 2020 r do 73 świadczeniodawców w 2024 r. Warto zatem podnieść, że dostęp do świadczeń w obszarze leczenia otyłości jest sukcesywnie zwiększany.

Dodatkowo należy wrócić uwagę na potrzebę realizacji wczesnej profilaktyki otyłości, i jako istotne są tu dostępne bilanse zdrowia dzieci i młodzieży. Jednym z celów podstawowej opieki zdrowotnej jest zapewnienie świadczeniobiorcy edukacji w zakresie odpowiedzialności za własne zdrowie i kształtowanie świadomości prozdrowotnej. Ważnym elementem tej odpowiedzialności są działania profilaktyczne, w tym korzystanie z systematycznej, okresowej oceny stanu zdrowia dzieci i młodzieży w ramach badań bilansowych prowadzonych przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Bilanse zdrowia to wykonywane okresowo u każdego dziecka, kompleksowe przeglądy stanu zdrowia, połączone z oceną prawidłowości rozwoju. Dzięki systematycznemu wykonywaniu bilansów zdrowia jest możliwe wczesne wykrycie niepokojących objawów czy nieprawidłowości rozwoju oraz podjęcie właściwych kroków, zmierzających do poprawy zdrowia dziecka. Wsparciem dla rodziców dzieci w wieku szkolnym jest pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania albo higienistka szkolna, która zgodnie z ustawą o opiece zdrowotnej nad uczniami, integruje działania wszystkich osób zaangażowanych w sprawowanie tej opieki. W ramach współpracy z rodzicami uczniów pielęgniarka albo higienistka szkolna m.in. przekazuje informacje o terminach i zakresie przysługujących im świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej, a także wspiera ich w organizacji korzystania z takich świadczeń. W ramach współpracy i wymiany informacji między pielęgniarką szkolną a lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej jest prowadzona karta profilaktycznego badania ucznia, w której wpisywane są wyniki badań przesiewowych wykonanych przez pielęgniarkę w szkole, a następnie wyniki badania lekarskiego (bilansu zdrowia), w szczególności dotyczące wzrastania i rozwoju ucznia, stanu odżywienia, dojrzewania płciowego, rozwoju psychospołecznego, funkcjonowania układów i narządów, stwierdzone problemy zdrowotne. W ramach bilansu zdrowia lekarz POZ przeprowadza m.in. badania przedmiotowe ze szczególnym uwzględnieniem oceny rozwoju fizycznego (pomiar: wzrostu i masy ciała), w tym określenie współczynnika masy ciała (Body Mass Index - BMI), prowadzi również poradnictwo w zakresie prozdrowotnego stylu życia. Jednocześnie uprzejmie informuję, że rozpoczęło się wdrażanie cyfryzacji dokumentacji medycznej pielęgniarki szkolnej, co usprawni wymianę informacji między pielęgniarką/higienistką szkolną a lekarzem POZ i rodzicami oraz przyczyni się do lepszego skoordynowania ich działań.

Niezależnie od powyższego informuję, że poprzez realizację Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ) prowadzone są inicjatywy mające na celu edukację zdrowotną oraz promowanie prozdrowotnego stylu życia. Jednym z celów operacyjnych NPZ jest profilaktyka nadwagi i otyłości. Programy strategiczne, w które wpisana jest realizacja działań z zakresu profilaktyki otyłości, obejmują także Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032 oraz Narodową Strategię Onkologiczną na lata 2020-2030 (NSO).

W 2017 r., w ramach NPZ 2016-2020, zostało utworzone Narodowe Centrum Edukacji Żywnościowej. Działanie jest kontynuowane w ramach NPZ 2021-2025 i realizowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-Państwowy Instytut Badawczy. NCEŻ zajmuje się rozpowszechnianiem rzetelnej wiedzy w zakresie żywienia i zdrowego stylu życia, pozytywnej zmiany postaw i nawyków żywieniowych, co w konsekwencji przyczynia się do poprawy stanu zdrowia. Portal jest wiarygodnym i łatwo dostępnym źródłem wiedzy. Każdy zainteresowany poprawą swojego zdrowia i jakości życia ma dostęp do wyników najnowszych badań, szeregu artykułów edukacyjnych, materiałów wideo i wielu innych praktycznych narzędzi pomagających w zmianie nawyków na prozdrowotne. Wśród materiałów, które publikowane są na stronie NCEŻ znaleźć można wiele informacji poświęconych żywieniu dzieci i młodzieży – skierowanych zarówno do tej grupy odbiorców jak również do rodziców, nauczycieli oraz realizatorów żywienia zbiorowego. Na szczególną uwagę zasługują opracowane w ramach NCEŻ bezpłatne e-booki do pobrania ze strony <https://ncez.pzh.gov.pl/e-booki/> w tym m.in.:

- Żywnienie w przedszkolu w praktyce, 100 jadłospisów dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- Obiady szkolne – 60 propozycji zbilansowanych zestawów obiadowych
- Żywnienie w przedszkolu w praktyce- propozycja 30 zbilansowanych jadłospisów Przedszkolnych,
- Zdrowy dzień przedszkolaka. Jak przedszkolak dba o zdrowie.

W ramach NCEŻ, w 2017 r. zostało uruchomione Centrum Dietetyczne Online (CDO, <https://ncez.pzh.gov.pl/poradnia/>). Działanie to wpisuje się zarówno w profilaktykę, jak i wsparcie żywieniowe w procesie leczenia. Z usług mogą korzystać zarówno osoby zdrowe w celu profilaktyki chorób zależnych od stylu życia, jak i chore, dla których dieta stanowi istotny element skutecznego leczenia. Konsultacja dietetyczna może mieć charakter indywidualny, a także rodzinny. Edukacja żywieniowa całej rodziny to kluczowy element w procesie zmiany nawyków żywieniowych, szczególnie wśród dzieci z otyłością. Spotkania mogą mieć charakter jednorazowej porady bądź długofalowej, bezpłatnej opieki.

Ponadto, poprzez realizację NPZ prowadzone są również szkolenia w zakresie promowania zasad zdrowego żywienia i aktywności fizycznej jako integralnej części zdrowego stylu życia. Osiągnięcie zadowalającego poziomu wiedzy w powyższym zakresie wśród uczestników szkoleń, utrwalanie wiedzy zdobytej podczas szkoleń, jak również stosowanie jej w praktyce to główna idea zadania. Szkolenia skierowane są do grup zawodowych zaangażowanych w działania na rzecz walki z nadwagą i otyłością: pracodawców, przemysłu spożywczego, menedżerów zdrowia, osób wykonujących zawody medyczne, nauczycieli, pracowników ochrony zdrowia, a także pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizatorem zadania jest Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy.

Dodatkowo, jednym z działań edukacyjnych, opracowanym koncepcyjnie i realizowanym przez ekspertów NCEŻ, które promuje wiedzę o zasadach zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób odpowiedzialnych za przygotowywanie posiłków dla dzieci w jednostkach systemu oświaty, są warsztaty edukacyjno-kulinarne.

Edukacja kulinarna to jedna ze skuteczniejszych metod nauki zasad zdrowego żywienia wśród społeczeństwa, która łączy zarówno wiedzę, jak i praktykę. Takie działania wpisują się w profilaktykę nadwagi i otyłości oraz innych chorób zależnych od stylu życia. Kolejnym działaniem edukacyjnym kierowanym do całych rodzin, jest cykliczny konkurs „Rodzinna Akcja: Zdrowa Rywalizacja”. Ma on na celu promowanie prozdrowotnych nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej wśród wszystkich członków rodziny. Inicjatywa ta ma zachęcić do zwiększenia świadomości na temat zdrowego stylu życia i jego wpływu na zdrowie, a w efekcie trwałej zmiany nawyków żywieniowych na zdrowsze. Ponadto, w zakresie NPZ na lata 2021-2025 Instytut Matki i Dziecka realizuje zadanie: Monitorowanie, wczesna diagnoza i interwencja w zakresie występowania nadwagi i otyłości oraz podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi w populacji dzieci. W ramach zadania został opracowany program „Przybij Piątkę” skierowany do uczniów klas I-III oraz ich rodziców. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie ryzyka nadwagi, otyłości i podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi u dzieci w wieku wczesnoszkolnym i poprawa zachowań zdrowotnych dzieci poprzez zapoznanie z rekomendacjami w zakresie zdrowego stylu życia.

Ponadto w zakresie podjętych dodatkowych działań w obszarze otyłości warto wskazać, że uchwałą nr 26/2024 z dnia 15 listopada 2024 r. Rady do spraw Zdrowia Publicznego powołany został Zespół do spraw przeciwdziałania otyłości. Uchwała dostępna jest na stronie Ministerstwa Zdrowia pod adresem: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/rada-do-spraw-zdrowia-publicznego>. Zgodnie z uchwałą, do Zadań Zespołu należą:

- przeprowadzenie analizy systemu ochrony zdrowia w zakresie przeciwdziałania otyłości,
- wypracowanie propozycji rozwiązań w zakresie zmniejszenia liczby osób z chorobą

- otyłościową w Polsce,
- wypracowanie propozycji rozwiązań w odpowiedzi na problemy osób z chorobą otyłościową w Polsce.

Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się w dniu 27 listopada 2024 r.

W odpowiedzi natomiast na pytanie dotyczące kwestii liczby wpływów z opłaty cukrowej w 2024 roku, która została wykorzystana na leczenie otyłości, warto wskazać, że zgodnie z przepisem art. 12c ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (dz. U. z 2024 r., poz. 1670, z późn. zm.) NFZ przeznacza środki z opłaty od środków spożywczych na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością. Ponadto, uprzejmie informuję, że w planie finansowym NFZ na 2024 r. uwzględniono wartość przychodów z tytułu opłaty od środków spożywczych na poziomie 1 597 890 tys. zł, natomiast w planie finansowym NFZ na 2025 r. oraz w Prognozie przychodów NFZ na lata 2025-2027 uwzględniono wartość przychodów z tytułu opłaty od środków spożywczych na poziomie 1 452 505 tys. zł (rocznie).

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/